

**ПУБЛІЧНІ
ЗАКУПІВЛІ:
ЧАС ТРАНСФОРМАЦІЙ.**

**КУПЛЯТИ
ПО-НОВОМУ**

Київ, 2016 рік

Аналітичний звіт підготовлено командою Центру протидії корупції за фінансової підтримки програми MATRA KAR Посольства Королівства Нідерландів в Україні та проекту Ensuring Effectiveness of Anti-Corruption Reform in Ukraine в рамках програми східного партнерства за участі Чеської Республіки.

Звіт, підготовлений в рамках проекту «Украв», охоплює дані, отримані командою Центру протидії корупції в рамках реалізації громадського контролю за публічними закупівлями протягом 2015 року та до квітня 2016 року.

www.antac.org.ua
www.ukr.aw

У грудні 2015 року український парламент ухвалив новий закон «Про публічні закупівлі», з якого почався поетапний перехід України на електронну систему торгів - Prozorro. Такі процедури закупівель як відкриті торги, конкурентний діалог та переговорна процедура тепер здійснюються виключно шляхом використання електронної системи, а учасники анонімно конкурують між собою через електронний аукціон.

122 600

замовників проводили торги у Prozorro на початку 2016 року.

ДОПОРОГОВІ – КОЛИ ЗАКУПІВЛЯ ТОВАРІВ, ПОСЛУГ ДОРІВНЮЄ АБО ПЕРЕВИЩУЄ 200 000 ГРН, А РОБІТ – 1,5 МЛН. ГРН.

Головною перевагою закупівель через електронну систему є **забезпечення автоматичного здійснення більшості процесів під час торгів**, в тому числі, **процесів розкриття пропозицій та їх оцінки**, а також автоматичного обміну інформацією і документами в електронному вигляді.

Доступ до участі в закупівлях реалізується через 9 авторизованих електронних майданчиків (станом на листопад 2016 р.).

Також в електронному вигляді відбувається і процес оскарження закупівлі учасниками до органу оскарження – Антимонопольного комітету. Скарга реєструється та направляється замовнику й органу оскарження автоматично. Рішення за результатами розгляду скарги також автоматично оприлюднюється в системі.

Водночас, система наразі не передбачає аналізу інформації з рішень органу оскарження в частині типових дискримінаційних умов й статистики, немає можливості шукати рішення органу оскарження за скаржниками та замовниками, сферами закупівель, предметом закупівель.

Окрім електронних закупівельних процедур та електронної системи оскарження, нове законодавство передбачає також наступні нововведення:

ЗАКУПІВЕЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

В Україні з'явилася можливість створювати централізовані закупівельні організації, головним завданням та метою яких є організація та проведення закупівель в інтересах замовників – органів влади чи підприємств з державною часткою власності.

Поява таких організацій сприятиме професіоналізації закупівель і нарешті відділенню державного апарату від невластивої йому функції. Адже часто міністерства та інші органи влади при здійсненні закупівель не в змозі реалізувати цей процес ефективно саме через відсутність відповідної кваліфікації та підготовки. Задля мінімізації усіх корупційних ризиків у діяльності цих організацій процес їх створення та модель роботи повинні бути ретельно опрацьовані та продумані заздалегідь – до початку роботи. Заснування та діяльність централізованих закупівельних організацій регулює Уряд.

ОДИН ФАХІВЕЦЬ ЗАМІСТЬ ТЕНДЕРНОГО КОМІТЕТУ

Ще однією новацією для замовників та кроком до професіоналізації є передбачена законом можливість не створювати тендерний комітет, а призначити особу (осіб), що опікуватиметься процедурами організації та проведення процедур закупівлі в інтересах замовника. Такі уповноважені особи будуть альтернативою тендерним

комітетам та будуть самостійними в організації своєї роботи, зможуть виконувати її на умовах трудового договору (контракту) або на підставі рішення замовника про залучення такої особи/осіб.

ВІДОМИЙ БЕНЕФІЦІАР

Новою для законодавства про закупівлі також є норма, що зобов'язує замовника відхиляти пропозиції учасників, якщо в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб відсутня інформація про його бенефіціарного власника. Норма покликана не допускати до закупівель учасників, які відмовляються інформувати державу про своїх кінцевих контролерів та вигодоодержувачів. Замовники використовують цю норму та відхиляють такі компанії. На жаль, наразі в чинному законодавстві не існує порядку та відповідного повноважного органу, які б могли перевіряти цю інформацію.

Водночас, система електронних закупівель все ще вдосконалюється та допрацьовується розробником. Так, Міністерство економічного розвитку і торгівлі працює над удосконаленням та уніфікацією видів предмету закупівлі у системі, що дасть можливість уже найближчим часом реалізувати інструменти для автоматичного порівняння цін, формування очікуваної вартості.

Утім, попри наявність Prozorro, діяльність замовників на дотендерному етапі залишається неопублічною та непрозорою. Не існує галузевих правил та методик підготовки до тендерів, кодексів поведінки осіб, які організують закупівлі, що створює серйозні передумови для неякісної підготовки до тендеру або появи умисних штучних бар'єрів для добросовісної закупівлі.

Посттендерний етап – оплата та контроль виконання договору – взагалі залишається поза публічним доступом. Часто замовник просто не виконує обов'язок оприлюднення звітів про виконання договорів. Важливим елементом для збільшення публічності цього етапу стане поступова інтеграція системи електронних закупівель із Єдиним порталом публічних фінансів, що з часом дозволить відстежувати виплати коштів за договорами про закупівлі.

Крім того, система електронних торгів потребує доопрацювання щодо повної інтеграції з порталом публічних фінансів, Єдиним реєстром юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, іншими, корисними для закупівель, базами даних.

Більше про роботу системи електронних закупівель можна дізнатися з онлайн-курсу «Публічні закупівлі» на сайті масових онлайн-курсів Прометеус - <http://courses.prometheus.org.ua/>

1

У результаті закупівлі продуктів харчування через систему Prozorro Міністерство оборони зекономило 34% коштів. Завдяки конкуренції 5 учасників ціна знизилася з 3,24 млн грн до 2,15 млн грн, а переможцем стала METRO Cash & Carry Ukraine – компанія, що раніше не брала участі в тендерах через відсутність довіри до них

2

1 млрд грн на 2 тисячах торгів зекономило ПАТ «Укргазвидобування» (станом на вересень 2016 року)

3

80 млн грн заощадило на закупівлі трансформаторів ПАТ «НЕК «Укренерго», коли ПАТ «Запоріжтрансформатор» запропонував товар на 26% дешевше від очікуваної вартості

4

Сім компаній подали свої пропозиції, шестеро активно торгувались на аукціоні ДП «Морський торговельний порт «Южний» під час закупівлі частин двигунів. Як наслідок, сума закупівлі була зменшена з 462 тис грн до 327 тис грн, а економія склала 71% від суми тендеру

5

ПАТ «Київенерго» оголосило закупівлю на обстеження та паспортизацію будівель очікуваною вартістю 500 тисяч грн. Участь у закупівлі взяло 8 компаній, в результаті переможцем стала фірма, що запропонувала виконати послуги всього за 43 тисячі гривень – на 90% дешевше від очікуваної вартості

ДАС

Нове законодавство у сфері закупівель закріплює функцію моніторингу закупівель за державною аудиторською службою (ДАС). Тим не менше, підзаконні нормативні акти, які б врегульовували порядок моніторингу, так і не затверджені. Внаслідок цього моніторинг електронних закупівель продовжує здійснюватися в «паперовому» вигляді.

У 2016 році вперше в історії Уряд затвердив Стратегію реформування системи публічних закупівель. Метою Стратегії в першу чергу є гармонізація законодавства до Європейських стандартів на виконання Угоди про асоціацію та наближення української системи до найкращих світових практик й принципів у цій сфері. Стратегія є дорожньою картою розвитку системи закупівель в Україні та містить ряд конкретних завдань, строки їх виконання та відповідальних.

Якщо робота Мінекономрозвитку у реформуванні системи закупівель просувається дуже активно, то реформування роботи контролюючих та правоохоронних органів відбувається набагато повільніше.

www.antac.org.ua
www.ukr.aw